Acta medico-historica Rigensia (1994) II: 263–270

DOI: 10.25143/amhr.1994.II.19

VLADIMIRS UTKINS

PROFESORA P.STRADIŅA ĶIRURĢISKĀS KLĪNIKAS SEPTIŅDESMIT GADI (VĒSTURISKS PĀRSKATS)

Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāte 1922.g. 27. martā pieņēma lēmumu dibināt katedru kopā ar klīniku vispārējās ķirurģijas apmācībai. Sākot ar 1928./29. mācību gadu fakultāte uzdeva šī kursa lasišanu privātdocentam Paulam Stradiņam, izmantojot studentu apmācībai ar prof. J.Alkšņa laipnu atļauju ķirurģiskās fakultātes klīnikas slimnieku materiālu. 1928.g. Universitātes klīnikas pārgāja uz Rīgas II slimnīcu (tagad P.Stradiņa Valsts klīniskā slimnīca). Telpu trūkuma dēļ jaunajā klīnikā sākumā vienā barakā bija tikai 30 gultas (viena vīriešu nodaļa). 1934.g. citā barakā iekārtoja arī sieviešu nodaļu. Tādā kārtā izveidojās ķirurģiska klīnika ar 60 gultām. Pēc tam, kad klīnika vairākkārt bija mainījusi savas telpas, tā atrodas sākot ar 1938.g. slimnīcas galvenajā korpusā, kur tā ir līdz pat šim laikam. 1939.g. rudenī ķirurģisko propedeutisko klīniku pārdēvēja par I ķirurģisko klīniku.

Ļoti enerģiskais, pilns radošu ideju P.Stradiņš no pirmajām dienām izvērsa klīnikā aktīvu darbību. Tā izpaudās trīs pamatvirzienos: 1) slimo ārstēšanā, 2) studentu apmācībā un 3) zinātniskā darbībā. Īsā laikā tika sasniegti labi rezultāti un klīnika ieguva iedzīvotāju vidū arvien lielāku popularitāti. Klīnikas izaugsmi pirmajos 10 darbības gados raksturo daži rādītāji. Ja klīnikas darbības sākumā tajā bija 30 gultas un viens asistents, tad jau pēc 10 gadiem (1939.g.) tajā bija 90 gultas un strādāja 3 asistenti un 2 subasistenti. Pieaugot slimnieku skaitam, arī operāciju skaits pakāpeniski pieauga: līdz 1939.g. beigām 10 gadu laikā klīnikā bija izdarītas 11483 operācijas. Klātpievienotajā tabulā redzams operāciju skaita pieaugums pa gadiem (1.tab.),

1. tabula. Operāciju skaita pieaugums pa gadiem

1929/30	555	1935	1248
1931	709	1936	1388
1932	608	1937	1458
1933	849	1938	1861
1934	1172	1939	1635

kā arī sarežģītu operāciju veidu pieaugums (2.tab.). No šī pārskata redzam, ka klīnikai apmācībai bijis pietiekami vispusīgs materiāls.

2. tabula. Galvenie operāciju veidi

	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	Kopā
Apendektomijas	42	69	82	90	173	158	168	122	166	153	1223
Hemiotomijas un hidroceļi	44	43	36	33	42	66	69	62	56	67	518
Kuņģa rezekcijas	10	17	19	10	21	39	53	35	73	63	340
Gastroenterostomijas	10	4	10	8	9	16	28	12	22	14	133
Gastrotomijas, gastrotomijas	9	1	-	1	4	1	6	14	11	24	71
Laparotomijas	24	18	30	25	25	38	49	57	77	57	400
Žultspūšļa operācijas	1	3	6	10	8	12	11	17	18	18	104
Strumektomijas	2	5	10	13	14	25	25	21	33	31	179
Traheotomijas, tonsilektomijas,											
citas kakla operācijas	-	2	6	7	3	10	2	11	22	8	71
Lūpas un mēles operācijas	-	3	6	2	7	14	5	5	4	8	54
Krūškurvja operācijas	7	9	6	6	3	3	11	10	3	6	64
Mastektomijas	-	1	4	4	15	23	15	31	33	19	145
Galvas smadzeņu operācijas	-	2	2	4	4	-	4	6	16	28	66
Muguras smadzeņu operācijas	2	1	1	4	1	1	1	1	3	6	21
Nervu operācijas	4	1	9	8	1	1	7	2	3	6	42
Lumbālās simpatektomijas	2	4	2	5	7	4	1	1	-	16	42
Zamu operācijas	5	3	5	8	6	18	27	21	15	17	125
Hemoroidu operācijas	18	9	10	7	20	14	14	16	15	19	142
Nieru un urīnviadu operācijas	2	3	7	15	13	11	3	13	18	9	94
Urīnpūšļa operācijas	2	5	11	5	16	13	10	18	8	10	98
Vīriešu ģenitāliju operācijas	-	-	4	1	1	12	8	12	15	12	65
Amputācijas:											
lielas	8	6	11	6	21	19	21	26	23	24	165
mazas	-	-	12	12	14	11	13	17	18	18	105

Kā redzams, liela daļa operāciju ir vēdera dobuma operācijas. Jāatzīmē, ka jau no pirmajiem patstāvīgas darbības soļiem P.Stradiņš (1933.g. ievēlēts par profesoru) pievērsās kuņģa slimību pētišanai un ķirurģiskai ārstēšanai. Šai problēmai viņš pievērsa uzmanību visu savu ķirurga mūžu. Arī pēc P.Stradiņa nāves kuņģa patoloģija joprojām ir viena no klinikas pamatdarbības un izpētes problēmām. Asistents J.Eihvalds pētīja kuņģa sulas sekrēcijas īpatnības dažādu slimību gadījumā, P.Stradiņš un K.Dolietis plaši pielietoja kuņģa rezekcijas čūlas slimības ārstēšanā.

Vairāki darbi tika veikti asinsvadu slimību pētišanai, galvenokārt ekstremitāšu gangrēnas ārstēšanai (P.Stradiņš, K.Dolietis, A.Bormane). Rūpīgi apstrādāts vairāk nekā 1000 gadījumu lielais novērojumu skaits par apendicītu (P.Stradiņš, A.Ekšteins). Jau šajā laikā prof. P.Stradiņš vislielāko uzmanību pievērsa jaundabīgo audzēju klinikas un ārstēšanas jautājumiem. Par šo problēmu bija noturēti 33 ziņojumi, ar kuriem uzstājās viņa līdzstrādnieki – J.Līcis, A.Veģele, J.Vieže, M.Dubinskis u.c.

No pirmiem klinikas pastāvēšanas gadiem prof. P.Stradiņš izvērsa aktīvu un plašu zinātnisko darbību. Laikā no 1929. līdz 1939. gadam klinikas

līdzstrādnieki publicēja 51 zinātnisku darbu un sniedza 69 ziņojumus ārstu biedrībās un citās organizācijās. Divi klinikas darbinieki (Dr. A.Bormane, Dr. R.Pavasars) aizstāvēja disertācijas un ieguva *Dr. med.* grādu.

Klinikas pirmo 10 gadu pastāvēšanas laikā tajā darbojās kā asistenti vai subasistenti A.Bormane, R.Pavasars, K.Dolietis, J.Kegi, J.Eihvalds, J.Vieže, P.Purviņš, A.Marovskis, I.Vikmane, A.Vegele, L.Ramiņš, T.Volframs, K.Lencbergs, A.Kaķis, M.Barise. Bez tam kā voluntieri noteiktu laiku strādāja V.Kraulis, M.Dubinskis, J.Licis, P.Neibergs, T.Bielis, A.Miltiņš, A.Stradiņa, K.Kārkliņš, V.Pampe u.c.

II Pasaules kara laikā 1941.g. Rīgā ienāca vācu karaspēks un klinikas telpas bija jāatbrīvo vācu kara hospitāļa vajadzībām. Klinika atkal pārvietojās uz vienu no slimnīcas barakām. Protams, ka šajā laikā klinikas darbība krasi samazinājās. Kaut gan studentu apmācība turpinājās, slimniekiem galvenokārt tika sniegta tikai neatliekamā ķirurģiskā palīdzība. 1944.g. rudenī, tuvojoties padomju armijai, prof. P.Stradiņš bija palicis klinikā tikai ar diviem asistentiem – Dr. K.Dolieti, Dr. A.Marovski un dažiem ārstiem (A.Austrica u.c.).

Pēc Rīgas atbrīvošanas no vāciešiem 1944.g. 13. oktobrī prof. P.Stradiņš uzsāka aktīvu klinikas atjaunošanu. Laiks bija ļoti grūts – telpas netika apkurinātas, nebija elektrības, medikamentu un pārsienamā materiāla. Bet galvenais – trūka palīgu, ķirurgu. Pirmos mēnešus profesoram darbā palīdzēja tikai divi ķirurgi – Dr. Kosinskis un Dr. A.Marovskis. Tomēr darbs klinikā neapsika, turpināja izdarīt operācijas, studentu apmācību. Prof. Stradiņš ar neizslikto enerģiju pilnveidoja savu iemīļoto kliniku, nodibināja plašus sakarus ar toreizējās PSRS vadošām ķirurģiskām klinikām Maskavā, Ļeņingradā (tagad Sanktpēterburga), Tomskā un citur. 1944. gadā klinika mainīja nosaukumu un to nosauca par fakultātes ķirurģisko kliniku. Tajā uzsāka strādāt Dr. A.Rocēns, E.Hercfelds, Ā.Triljiskis u.c. Profesors Stradiņš vienmēr vēltīja lielu uzmanību jauno ķirurgu sagatavošanai. Tieši viņš 1945.g. nodibināja savā klinikā pirmo Medicīnas fakultātes studentu zinātnisko pulciņu, kurā aktīvi darbojās gandrīz visi Latvijas pēckara ķirurgi. Drīz vien klinikā izveidojās jauna spēcīga ķirurgu saime – Ē.Ezerietis, J.Slaidiņš, V.Rozenbaha, V.Bramberga (pašreiz visi profesori).

Sākot ar 40. gadu beigām, sākās klinikas atmodas periods. Klinika izvirzījās vadošo ķirurģisko iestāžu vidū, kļuva pazīstama toreizējā Padomju Savienībā. Laikā no 1949. līdz 1959. gadam klinika paplašinājās no 90 līdz 225 gultām, tika nodibinātas republikā pirmās specializētās ķirurģijas nodaļas – uroloģiskā, onkoloģiskā, torakālās ķirurģijas, kā arī pirmā pretvēža ķīmijterapijas nodaļa. Šim periodam raksturīga arvien pieaugoša ķirurģiskā aktivitāte: operāciju skaits katru gadu pārsniedz dažus tūkstošus. Jau 1947. gadā prof. Stradiņš izdarīja Latvijā pirmo transtorakālo barības vada

rezekciju, 1950. gadā – divetapu transtorakālo gastrektomiju, 1956. gadā – transsternālu videnes audzēja ekstirpāciju. Visumā laikā no 1947. līdz 1956. gadam klinikā tika izdarītas 20 torakālas operācijas (ar samērā augstu letalitāti – 40%).

Šajos 10 gados klinikā darbojās spēcīga, augsti kvalificēta ķirurģu saime: Ē.Ezerietis, G.Ņikitina-Stepanova, J.Slaidiņš, V.Rozenbaha, J.Linārs, S.Borovkovs, E.Smiltens, O.Aleksis, I.Sjakste, A.Rocēns, R.Ceplite, N.Bāliņa, M.Grava, N.Pimenova, K.Bremze, N.Trendecka, M.Saulīte, M.Kļaviņa un daudzi citi. Klinikā darbojās arī Eksperimentālās medicīnas institūta Onkoloģijas sektora zinātnieku grupa – V.Bramberga, A.Oliņa, E.Grants, G.Vitenbergs, K.Skulme, G.Šiliņš, J.Erdmanis, G.Zakenfelds u.c.

Šajā pat laikā klinikā sākās nopietna gatavošanās krūšu dobuma ķirurģijas ieviešanai praksē. Profesors Stradiņš aizsūtīja Ē.Ezerieti uz Maskavu pie prof. J.Mešalkina mācīties un apgūt sirds operācijas, bet O.Aleksi – uz Kijevu pie prof. N.Amosova apgūt plaušu ķirurģiju. 1957. gada 22. janvārī klinikā tika sekmīgi izdarīta pirmā pneimonektomija sakarā ar strutainu plaušu iekaisumu. 1958. gada 31. martā Ē.Ezerietis sekmīgi veica Latvijā pirmo sirds operāciju – mitrālo komisurotomiju. No šī laika klinikā vienlaikus ar abdominālo ķirurģiju un uroloģiju sāka strauji attīstīties arī plaušu ķirurģija un sirds ķirurģija. Tā, piemēram, laikā no 1958. līdz 1969. gadam tika izdarītas 394 dažādas sirds operācijas sakarā ar iegūtām un iedzimtām sirdskaitēm (to pēcooperācijas letalitāte bija 6,6%) un 1482 plaušu rezekcijas un citas torakālas operācijas (to letalitāte 5,4%). Šīs operācijas izdarīja Ē.Ezerietis, J.Slaidiņš, O.Aleksis, N.Bāliņa, V.Utkins.

Šajā laikā P.Stradiņa vadībā klinikā noritēja arī intensīvs zinātnisks darbs, tika publicēti daudzi zinātniskie raksti, izdoti 7 rakstu krājumi (*Вопросы клиники и лечения злокачественных новообразований*). Tika izstrādātas un aizstāvētas 12 disertācijas medicīnas zinātņu kandidāta un medicīnas zinātņu doktora grāda iegūšanai (3.tab.).

Pamata jautājumi, kas interesēja P.Stradiņu un viņa līdzstrādniekus, bija kuņģa patoloģija, it īpaši kuņģa vēzis.

Dienžel 1958. gads klinikai bija liktenīgs, jo 14. augustā pēc smagas slimības pārtrūka bagātais un nemiera pilnais profesora P.Stradiņa mūžs.

Pēc profesora Stradiņa nāves klinikas vadību uzticēja viņa skolniekam un pirmajam asistentam – docentam Ē.Ezerietim (no 1962.g. profesors), kurš kliniku vadīja no 1958. līdz 1973. gadam un arī pašreiz aktīvi piedalās klinikas darbā kā profesors konsultants.

Šajā periodā klinikas darbs noritēja vairākos virzienos, no kuriem īpaši jāatzīmē sirds ķirurģija (Ē.Ezerietis, J.Slaidiņš, V.Utkins, Ē.Liepa). Tika sekmīgi

izdarītas gandrīz 400 operācijas dažādu iegūtu un iedzimtu sirdskaišu gadījumā (diemžēl 1969. gadā ar Veselības aizsardzības ministrijas administratīvu rīkojumu sirds operācijas klinikā tika pārtrauktas).

3. tabula. Klinikā izstrādātās disertācijas laikā no 1949. līdz 1959. gadam

L.Javorkovskis	Kuņģa sulas pienskābes diagnostiskā nozīme	1949
V.Rozenbaha	Asins seruma kopīgā olbaltuma daudzuma un olbaltuma frakcijas svārstības vēža slimniekiem atkarībā no operācijas un rentgenstaru terapijas	1953
J.Linārs	Pētījumi par kuņģa sekrēciju un motoriku dažādos kuņģa un citu gremošanas orgānu slimību gadījumos	1954
J.Slaidiņš	Ārstniecisko vielu intraarteriālā ievadišana strutainu slimību terapijā	1954
V.Bramberga	Par eritrocītu morfoloģiju un eritropoēzi pie vēža un pirmsvēža slimībām	1955
J.Erdmanis	Kuņģa interoreceptoru kairinājuma iespaids uz siekalu dziedzeru darbību	1955
A.Sniedze	Holinestrāzes aktivitāte asinīs pie kuņģa vēža un pirmsvēža slimībām	1955
Ē.Ezerietis	Parastā un tireotoksiskā kākšļa kliniskā aina un ķirurģiskā ārstēšana	1955
G.Vitenbergs	Elektrogastrogrāfija kuņģa slimību diagnostikā	1957
S.Borovkovs	Aizkuņģa dziedzera topogrāfiski anatomiskās attiecības ar portālās sistēmas asinsvadiem un to skeletotopija	1957
K.Mazūrs	Ādas vēža tuvākuma rentģenterapijas pieredze	1958
V.Utkins	Aizkuņģa dziedzera ārējās sekrēcijas funkcija pie kuņģa vēža un pirmsvēža	1958
K.Skulme	Kuņģa vēža un pirmsvēža slimību etioloģijas, patogēnēzes un agrīnās diagnostikas jautājumi	1959

Klinikā tika sekmīgi izdarītas krūšu dobuma operācijas plaušu, videnes un barības vada slimību ārstēšanā (O.Aleksis, N.Bāliņa, V.Utkins), attīstījās abdominālā ķirurģija (R.Ceplīte, G.Sprugēvics), uroloģija (E.Smiltens, M.Saulīte), endokrīnā ķirurģija, it īpaši kākšļa operācijas (Ē.Ezerietis). Jāatzīmē, ka šajā laikā klinikā tika ieviestas daudzas jaunas ārstēšanas metodes. Pirmo reizi Latvijā pielietota t.s. mākslīgā niere, izdarītas pirmās maģistrālo asinsvadu rekonstruktīvās operācijas, izstrādāta un ieviesta praksē reģionārā mākslīgā asinsrite ekstremitāšu jaundabīgo audzēju ārstēšanā.

Turpinājās arī zinātniskais darbs. Profesora P.Stradiņa skolnieki aizstāvēja 6 medicīnas zinātņu doktora disertācijas (4.tab.).

Aizstāvētas arī 9 medicīnas zinātņu kandidāta disertācijas (I.Sjakste, O.Aleksis, R.Gērke, G.Andrejevs, A.Pakalns, R.Rozentāls, G.Sprugēvics, B.Solomjaks, M.Liepiņš).

4. tabula. Doktora disertācijas, kas izstrādātas laikā no 1962. līdz 1970. gadam

Ē. Ezerietis	Sirds aneirismas	1962
S. Borovkovs	Torako-abdominālas pieejas klīniski eksperimentāls pamatojums maģistrālo asinsvadu operācijās	1962
V. Utkins	Kardiospazmas	1966
V. Rozenbaha	Piena dziedzeru vēzis	1968
J. Slaidiņš	Aortogrāfijas metodes salīdzinošs novērtējums	1969
R. Gērke	Izmaiņas <i>plexus solaris</i> mezglos pēc kuņģa rezekcijas	1970

1974. gadā par Fakultātes ķirurģijas katedras vadītāju ievēlēja profesoru V. Utkinu, kurš klīniku vada līdz pat šim laikam. Pašreiz klīnikā ir 4 nodaļas ar 180 ķirurģijas gultām. Tās galvenie ķirurģiskie un zinātniskie virzieni ir šādi:

- krūšu dobuma orgānu ķirurģiskās ārstēšanas rezultātu uzlabošanas problēmas, trahejas un bronhu rekonstruktīvo operāciju tehnikas izstrāde un pilnveidošana, pēcoperācijas komplikāciju prognozēšana un to novēršana;
- barības vada slimību diagnostikas un ārstēšanas metožu pilnveidošana, operētā barības vada funkciju pētīšana;
- kuņģa slimību ķirurģiskās ārstēšanas radikalitāte un rezultāti, kā arī operētā kuņģa slimību ārstēšanas kompleksa izstrāde;
- aizkuņģa dziedzera un žults izvadceļu ķirurģisko ārstēšanas metožu pilnveidošana;
- izplatītāko nieru un urīnpūšļa slimību diagnostikas un ārstēšanas metožu pilnveidošana;
- bronholoģisku slimību diagnostikas un ārstēšanas metožu pētīšana;
- jaunu medicīnisko preparātu klīniska izpēte.

Lai gan klīnikā gultu skaits samazinājies par 45, tās ķirurģiskā aktivitāte ievērojami pieaugusi. Sākot ar 70. gadu beigām klīnikā katru gadu izdara vairāk nekā 2000 operāciju (5.tab.).

No tabulā uzrādītiem datiem varam secināt, ka klīnikā tika izdarīts liels skaits krūšu dobuma operāciju. Šajā laikā sāka izdarīt ne vien konsekvantas plaušu rezekcijas, bet arī sarežģītas bronhu un trahejas rezekcijas (V. Utkins, N. Bāliņa, J. Baško). Risinot plaušu ķirurģijas problēmas, klīnikas ķirurģi eksperimentā ar dzīvniekiem izstrādāja arī plaušu transplantācijas tehniku. Tikai materiāli finansiālas grūtības, atbilstošu telpu trūkums un administratīvi aizliegumi neļāva klīnikā izdarīt plaušu transplantāciju.

5. tabula. Galvenie operāciju veidi, to skaits un letalitāte laikā no 1979. līdz 1989. gada beigām

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	Kopā
Plaušu rezekcijas	118	142	193	159	147	186	189	191	188	171	172	1756
Barības vada rezekcijas	10	8	9	13	7	3	6	4	7	2	8	77
Vidēnes audžu ekstīpācijas	23	23	18	24	22	14	15	14	16	18	2	189
Strumektomijas	120	137	158	240	181	208	241	227	226	164	169	2071
Mastektomijas	92	79	91	107	106	96	49	42	64	76	55	857
Gastrektomijas	15	18	12	21	12	11	13	15	22	15	9	163
Kuņģa rezekcijas	114	112	104	84	118	110	107	108	112	110	99	1178
Fundoplikācijas	25	18	21	32	29	24	14	19	15	13	11	221
Holecistektomijas	88	81	91	91	94	89	116	117	139	170	213	1289
Zarnu operācijas	84	83	132	121	78	93	49	35	76	63	93	907
Hemiorafijas	88	85	112	121	112	122	130	128	130	126	92	1246
Apendektomijas	303	289	258	263	180	176	185	193	215	205	178	2445
Splenektomijas	-	-	-	-	13	26	19	8	9	11	12	98
Nieru un urīnvadu operācijas	73	82	91	128	158	133	181	142	178	162	163	1491
Urīnpūšļa operācijas	91	95	100	116	135	111	98	153	65	66	113	1143
Pārējās operācijas	835	1061	1152	1347	1329	1135	1168	1077	1219	1014	962	12299
Kopā	2079	2313	2542	2867	2721	2537	2580	2473	2681	2386	2351	27430
Letalitāte %	2,5	2,8	2,0	2,3	1,8	1,3	1,9	2,2	2,1	1,3	1,9	2,0

Uzkrāts liels klinisko novērojumu materiāls barības vada patoloģijā. Pašreiz klinikai ir viena no lielākām pieredzēm pasaulē kardiospazmas diagnostikā un ārstēšanā (vairāk par 600 novērojumiem), barības vada vēža, divertikulu ķirurģiskajā ārstēšanā (V.Utkins). Vēl var īpaši atzīmēt 2071 strumektomiju (Ē.Ezerietis), 1341 kuņģa operāciju (R.Ceplīte, M.Liepiņš), 1289 holecistektomijas, 1634 uroloģiskas operācijas (E.Smiltens). Šajā laikā klinikā ieviestas radikālas operācijas hroniska pankreatīta ārstēšanā – aizkuņģa dziedzera distālās rezekcijas un pankreatoduodenālās rezekcijas aizkuņģa dziedzera vēža gadījumā (V.Utkins).

Liela pieredze uzkrāta bronhoskopijā: ik gadus tiek izdarītas vairāk nekā 1000 izmeklēšanu. 10 gadu laikā izdarītas 13806 bronhoskopijas (O.Marga, T.Sorokina, J.Ginters, M.Magone).

Šāda liela ķirurģiska aktivitāte jāva veikt arī intensīvu zinātnisku darbību. Desmit gadu laikā klinikas līdzstrādnieki publicējuši 481 zinātnisku rakstu Latvijas, Krievijas un Rietumvalstu izdevumos, izdotas 8 monogrāfijas, 5 mācību grāmatas. Klinikas darbinieki aizstāvējuši 5 medicīnas zinātņu doktora (O.Marga, A.Ozols, M.Mihelsons, J.Ginters, M.Judins) un 18 medicīnas zinātņu kandidāta disertācijas (Ē.Liepa, A.Ozols, M.Mihelsons, N.Bāliņa, J.Ginters, J.Baško, A.Lange, T.Sorokina, V.Boka, J.Gardovskis

G.Ambalovs, M.Judins, G.Trofimovičs, R.Ribenieks, S.Ļebedkovs, I.Vanags, I.Stepanovs, G.Šiliņš).

Īpaši jāatzīmē klinikas līdzstrādnieku pētījumi trahejas un bronhu rekonstruktīvajā ķirurģijā: pasaulē pirmo reizi bija veikti pētījumi par trahejas, bronhu un to anastomožu izturību. Tika zinātniski pamatotas rekonstruktīvo operāciju metodes (V.Mihelsons, J.Vanags). Plaši pētījumi kuņģa satura regurgitācijā ļāva pamatot un precizēt refluksezofagita un pēcoperācijas refluksgastrīta etioloģiju un patoģenēzi, kā arī izstrādāt hipotēzi par kuņģa stumbra vēža attīstību (V.Utkins, G.Ambalovs, R.Ribenieks, V.Krūmiņš).

Lielu atzinību guva jaunu medikamentu (dažādu acetilcisteīna formu, dioksonija, angiotenzīnamīda, leokadīna, dažāda veida antibiotiku) klīniskā aprobācija (V.Utkins, J.Ginters, O.Marga, T.Sorokina). Šajā periodā klīnika nodibināja plašus sakarus ar vadošām ķirurģiskām klīnikām bijušās Padomju Savienības teritorijā, Vācijā, Ungārijā, Francijā, ASV.

No šī pārskata varam secināt, ka klinikas līdzstrādnieki turpina sekmīgi veikt gan slimnieku ārstēšanu, gan arī studentu un ārstu apmācību un zinātnisko darbu.

70 YEARS OF THE PAULS STRADIŅŠ' SURGICAL CLINIC (SUMMARY)

By Vladimirs Utkins

This historical review concerns the activities of the surgical clinic attached to the University of Latvia faculty of medicine (later the Latvian Academy of Medicine) from 1922 to 1992. In its early years the clinic was a surgical propedeutic facility. It was directed by Prof. P.Stradiņš from 1928 to 1958, then by Prof. Ē.Ezerietis from 1957 to 1973, and finally by Prof. V.Utkin after 1974. A summary of operations performed at the clinic, scientific theses developed there, and staff who worked there has been provided.

Prof. Dr. habil. med. Vladimirs UTKINS

P.Stradiņa Valsts klīniskā slimnīca

Pilsonu iela 13

Rīga, LV1002

Latvija